

La magnitud del canvi climàtic: com està canviant el clima als Pirineus

Quatre onades de calor, incendis a dojo, sequera afectant les capçaleres de les conques hidrogràfiques, ambient amb poca humitat...

30 DE JULIOL, 2026 - 12:00

Jordi Pau Caballero.

JORDI PAU CABALLERO.- Amb aquest temporal de notícies climàtiques que estem vivint en les darreres setmanes, se'm fa difícil escriure sobre una informació o altra, referent a un aspecte o altre del que, sens dubte, és una bateria de fenòmens d'intensitat i magnitud als no estàvem acostumats en l'espai i el temps que ens ha tocat viure. El negacionisme climàtic em produeix la mateixa basarda que els interessos mesells de segles d'història i la manipulació climàtica que des de la segona meitat del segle passat, ens han portat a aquest desori. Així doncs, deixaré per a una altra ocasió temes d'importància major, però de magnitud menor, com és el canvi d'usos, massificació i hiperfreqüentació que estan patint els nostres espais naturals, i com s'ha hagut d'anar acotant l'accés dels sers humans a unes muntanyes convertides cada cop més en uns parcs d'atraccions per part d'un lleure buit de valors.

El canvi climàtic posa el Pirineu al límit: com està canviant la vida a l'alta muntanya?

Amb aquest títol Víctor Perramón publicava el 25 de juliol un article al Diari de Girona, al voltant del darrer Butlletí Climàtic BICCPIR del projecte europeu LIFE Pyrenees4Clima que recull, entre altres dades, com les altes temperatures, la falta d'aigua, l'aparició d'espècies invasores i el creixent risc d'incendi, estan canviant els ecosistemes pirinencs. L'article resumeix molt bé l'anàlisi de les dades obtingudes i donades a conèixer en aquest butlletí, il·lustrant-lo amb explicacions dels científics.

"El canvi climàtic no entén de fronteres i també està alterant profundament el Pirineu. Les conseqüències afecten àmbits tan diversos com la salut de les persones, la disponibilitat d'aigua, la biodiversitat i els ecosistemes. Així ho constata el projecte europeu LIFE Pyrenees4Clima, liderat per l'Observatori Pirinenc del Canvi Climàtic, que certifica la transformació accelerada d'alguns dels paisatges més emblemàtics de la serralada, la pèrdua de cabal dels rius i la ràpida reducció de les glaceres. En l'últim butlletí, es conclou que des del

1960 el Pirineu ha perdut tres dies de gelades per dècada i ha guanyat 4,9 dies d'estiu.”

“El projecte, que va començar el 2024 i es prolongarà fins al 2031, treballa per millorar la resiliència del Pirineu davant del canvi climàtic. Busca anticipar-se als riscos, reforçar la capacitat de resposta dels territoris i preservar els ecosistemes i els recursos dels quals depenen la població del Pirineu, que va més enllà dels seus límits geogràfics. Destaca que els espais més vulnerables de l'alta muntanya pirinenca com les glaceres, les coves de gel, els llacs, els rius de capçalera, els boscos i els prats alpins es veuen especialment afectats.”

“De fet, l'accelerada reducció de les glaceres es troba en un declivi sense precedents: han perdut més del 90% de la seva superfície des de 1850 i el seu retrocés s'ha accelerat des del 2022, fins a arribar a taxes anuals de fusió que tripliquen les observades a principis del segle XXI.”

“Pel que fa als boscos i matolls, la seva superfície ha augmentat significativament durant les últimes dècades degut a l'abandonament dels pobles i a la reducció de les activitats tradicionals de gestió i aprofitament forestal. Ara, aquest nou paisatge està cada vegada més amenaçat per les altes temperatures, la falta d'aigua, l'aparició d'espècies invasores i el creixent risc d'incendis.”

“Les investigacions també mostren que les onades de calor poden afavorir l'expansió d'espècies invasores. Els episodis extrems de temperatures incrementen la mortalitat d'algunes espècies autòctones i provoquen que altres espècies exòtiques més tolerants a les altes temperatures puguin establir-s'hi.”

“Una altra problemàtica va relacionada amb la qualitat de l'aire. Un dels factors que agreuja els seus efectes és l'augment de la pols sahariana. Aquesta pols pot aportar nutrients als ecosistemes terrestres i aquàtics, però també accelera el desgel. Al dipositar-se sobre la neu i el gel, enfosqueix la superfície i fa que absorbeixin més calor i redueixen la seva duració a les muntanyes. Respecte al sutge, l'aire del Pirineu mostra concentracions de partícules cada vegada més grans, especialment relacionades amb incendis forestals. Aquests fenòmens, afavorits pel canvi climàtic, apunten a un 2026 de rècord en concentracions estivals de sutge degut a la multitud, intensitat i extensió dels incendis forestals al voltant del massís.”

Els boscos utilitzen un 20% més d'aigua que fa trenta anys

El mateix Víctor Perramón publicava el mateix 25 de juliol, un altre article al Diari de Girona, on es feia ressò d'un estudi publicat a *Journal of Environmental Management*, liderat pel CREAM i que es va donar a conèixer l'11 de juny, que era bastant taxatiu: “Els boscos de la Península tenen avui més arbres i més arbustos que fa tres dècades. Segons un estudi liderat pel Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF), aquest canvi ha fet que actualment els boscos utilitzin prop d'un 20% més d'aigua que als anys noranta.”

Al negacionisme del canvi climàtic s'hi afegeix el “lirisme” de què al bosc no s'hi ha de fer res, que ja es regularà ell tot sol...

“En els últims anys els boscos han augmentat en superfície i densitat per l'abandonament intens i progressiu de l'activitat agrària i ramadera. Això ha fet que, no només utilitzin cada cop més aigua, sinó que en conseqüència, durant aquest mateix període, la quantitat d'aigua que arriba a rius i aqüífers després de caure al bosc, hagi disminuït un 28%.” O sigui, la nul·la o deficient gestió forestal no només ha convertit els nostres boscos en bombes piròfites, sinó que ha agreujat el problema dels recursos hídrics, agreujant la vulnerabilitat enfront dels impactes del canvi climàtic... Al negacionisme del canvi climàtic s'hi afegeix el “lirisme” de què al bosc no s'hi ha de fer res, que ja es regularà ell tot sol...

Agafem-nos fort, que venen corbes...

Quatre onades de calor, incendis a dojo -d'elevada intensitat i magnitud, i fins i tot d'alta muntanya-, sequera afectant les capçaleres de les conques hidrogràfiques, ambient amb poca humitat... Pastures rostides, hiperfreqüentació de localitats de muntanya amb els seus aqüífers al límit, com està passant al Pirineu aragonès... Mentre altres territoris, malden perquè no els hi vampiritzin l'aigua amb mega-centres de dades, que contribuiran a crear uns territoris més àrids, o amb mega-infraestructures generadores d'energies renovables -PLATER- que esterilitzaran i contaminaran per dècades espais agrícoles o forestals...